

מגמות בארגונו וחימושו של חיל-רגלים

אל"ם זאב בר-סבר

במהלכה של ההסטוריה הצבאית, לתקופותיה השונות, חלו מדי-פעם תמורות מהפכניות בחימושם ואורח-לחימתם של הצבאות; תמורות שנבעו מחידושים טכניים מרחיקי-לכת או אף מגילוי מקורות-אנרגיה חדשים. אך אליבא דכולם, אפילו המצאת אבק-השריפה לא הותה מפנה כה מכריע בדרך-הלחימה של הצבאות כאותו מפנה המתחולל עתה לנגד עינינו, ואשר תחילתו בהטלת הפצצות האטומיות הראשונות על ערי יפן ב-1945.

גילוי מקורות האנרגיה הגרעינית, הבלתי מוגבלת כמעט, אשר איפשרה פיתוח כלי-נשק „אסטרטגיים“ בעלי עצמה אדירה, הוליד בלב רבים את המחשבה שהנה חלף ועבר מן העולם אותו סוג-לחימה שהיה מקובל, לגווני השונים, במשך הדורות, ואשר ביטויו הממשי ביותר היה כיבוש-בפועל של אדמת האויב — ונפתחת עתה תקופה חדשה, שהגדרתה התמציתית טמונה בכינוי: „מלחמת כפתורים“.

ברם, העובדה ש„נשק מוחלט“ זה מצוי עתה בידי שני הצדדים, במידה העשויה להעמיד בספק את עצם האפשרות של השימוש בו, הביאה לפיתוחם של כלי-נשק אטומיים „טקטיים“, בעלי אפקט מוגבל, ושתכלית תפעולם אינו לזכות בן-רגע בהכרעה במלחמה כולה, אלא להשיג יתרונות טקטיים מסוימים בניהול קרבות ומערכות אשר יוכרעו בפועל על-ידי כוחות היבשה, אשר יפעלו מעתה בלבושם החדש, המתאים לסוג-לחימה זה.

זאת ועוד. חלק ניכר מהצבאות מועסק עדיין מדי-פעם במלחמות מקומיות ומוגבלות, ביבשות אסיה ואפריקה — לחימה שמטבעה נועדה להיות מלחמה „מקובלת“. לנוכח מכלול-תנאים זה עומדת מרבית הצבאות בפני בעיה קשה: כיצד לצייד, לארגן ולאמן את הצבא כך שיהא כשיר ומסוגל הן ללוחמה אטומית והן ללוחמה רגילה?

מטרת סקירה זו היא לנסות להצביע על הפתרונות השונים בהם נקטו מספר צבאות אירופיים, מאלה הכלולים במסגרת נאט"ו — תוך הדגשת התמורות שחלו באורח-לחימתו, ארגונו וחימושו של חיל-הרגלים.

חיל-הרגלים הממוכן

החשובה והמכריעה בין התמורות שחלו בחיל-הרגלים, כתוצאה מהצורך להתאימו לשדה-הקרב האטומי, היא בלי ספק הפיכתו של חיל-הרגלים לחיל-רגלים ממוכן או משוריין ולא יקשה לראות את הסיבות לכך.

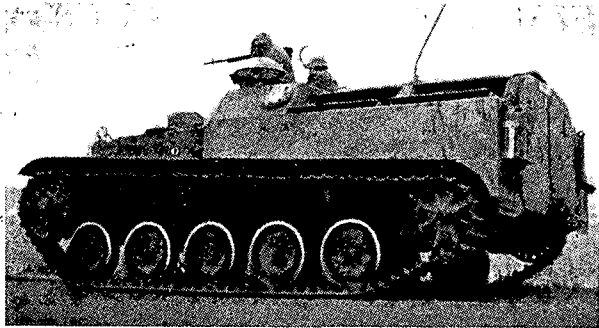
בתנאי שדה-הקרב האטומי, כושר-ניידות מעולה הוא תנאי הכרחי לעצם קיומו של הכוח. הניידות צריכה לאפשר את מהירות הכינוס והפיזור: זו הנחוצה בשביל שניתן יהיה לבצע ריכוז כוחות בעצמה מספקת בגזרת המאמץ-העיקרי — ועם זאת להימנע מלהוות מטרה אטומית „כדאית“, מעשית; דהיינו: גדולה-מדי ומושכת-מדי.

כושר הניידות הושג, איפוא, על-ידי הסעת יחידות חי"ר על-גבי נושא-אגייסות-משורין: כלי-רכב בעל כושר-צליחת-שטחים, מחופה בשריון קלי-יחסית העומד בפניו אש נשק-קל ורסיסים; בדגמיו החדשים מצוי בו גם כיסוי מלמעלה (גג), וכן קיימת מגמה להקנות לו כושר לצליחת שטחים המזוהמים זיהום רדיואקטיבי.

מבחינת המבנה, החימוש ואפשרות הפעולה מתוכם, שונים

זה-מזה כלים אלה הנהוגים בצבאות השונים. שוני זה איננו מקרי, והוא נובע מתפיסתו של כל צבא את תפקיד חיל-הרגלים בעתיד, את אורח-לחימתו, השתלבותו עם חילות-יבשה אחרים. הבדלי-השקפות אלה מתבטאים לא רק במבנה הנגמ"ש הבודד, אלא גם במבנה היחידות והעוצבות. נקודת-המחלוקת העיקרית בתחום זה סובבת על ציר השאלה: האם עובדת מיכוננו ושריונו של חיל-הרגלים משמעותם קץ לקיומו של חיל-הרגלים כחיל הלוחם על רגליו, או שאין זו אלא וריאציה חדשה נוספת בשורת האמצעים השונים בהם ניתן להביא את החייל הרגלי, במינימום זמן ואבידות, אל יעדי האויב. דוגמאות מסוג זה ראינו בעבר הרחוק והרחוק-פחות, בחיל-הרגלים הרכוב על סוסים — והיום בחי"ר מוצנח או חי"ר מוטס. ואם ננסה להגדיר את השאלה ביתר-פשטות, הרי ניתן להציגה כך: האם הנגמ"ש הנו כלי לחימה — או כלי-הובלה משוכלל? אנסה לתאר בקצרה את ההשקפה הרווחת בשלושת הצבאות אותם בכוונתי לסקור כאן. הצבא הצרפתי הוא קיצוני בהשקפתו. בצבא זה מתפתחת הדרגתית — בעיקר על-ידי לחץ מלמטה — התפיסה שאת

שאחד מהם הוא גדוד משורין, המוסע על הנגמ"ש מטיפוס "H.S.", והגדוד השני מוסע על רכב רב-מינוע בלתי-משורין. למרות הבדלי-גישה אלה קיימת תופעה משותפת ומפליאה: אפילו הצרפתים, שכאמור הרחיקו-לכת בראית הנגמ"ש ככלי-לוחם, אינם מעלים על דעתם אף לרגע שהם חללים להיות חיל-רגלים; קנאים הם לרוח החיל ולמסורתו. לשאלה: "לאיזה תפקיד דרוש קצין מוכשר-יותר — לפקד על מחלקת טנקים או על מחלקת חיל-רגלים משורין?" — התשובה הנה אחידה הן בצרפת והן בגרמניה; לדעתם, הנתבע מפקד מחלקת חי"ר משורין עולה בהרבה על זה הנדרש מפקד מחלקת טנקים. אם ננסה לצטט את דבריהם, הריהם נשמעים

הנגמ"ש הצרפתי "V.T.T." מכוסה-ג

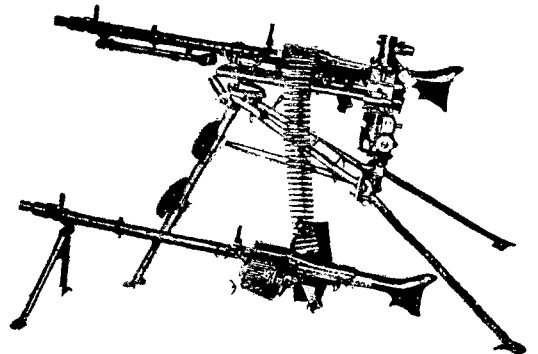
בערך כך: "למפקד מחלקת-טנקים 4 או 5 כלים עליהם הוא מפקד; הוא לרוב יילחם במסגרת גדולה יותר; מרחב-השיקולים שלו מוגבל בהכרח; מאידך גיסא, למפקד מחלקת חי"ר משורין 40 איש שעליו לשלוט בהם, הוא צריך להיות מסוגל ללחום מתוך הרכב ומחוצה לו, בכל צורות הקרב האפשריות. הוא נלחם כשלפיקודו הישיר נתונים אנשיים ועליו להיות מסוגל לנהוג בהם."

ארגון של עוצבות חיל-הרגלים

הדיביוזה — תמורה שניה ורבתי-חשיבות, שחלה בצבא-הייבשה (וחיל-הרגלים בתוכו) עם הכניסה לעידן-האטומי, משתקפת בארגון של העוצבות. במלחמת-העולם השניה שימשה הדיביוזה (כמו במשך דורות אחדים לפני-כן) כעוצבת-היסוד הטקטית (לעתים — אף אופרטיבית) של צבא-הייבשה. היתה זו העוצבה הנמוכה-ביותר אשר הכילה בתוכה באופן אורגני

הנגמ"ש יש לבנות ככלי-לוחם. הנגמ"ש הצרפתי "V.T.T." הוא כלי-רכב זחלי, מורכב על שלדה של טנק "AMX". זהו כלי מרווח, המכיל 14 חיילי ששניים מהם נשארים בתא-הנהג ואילו 12 איש יורדים בעת-צורך מהרכב. לכלי אשנבי-יריה מכלי עבריה, המאפשרים הפעלה נוחה של הנשק האישי והכיתתי (נשקו האישי של החייל — הוא התת-מקלע). בתרגיליו ותמרוניו של הצבא הצרפתי בגרמניה, בהם נעשים ניסויים בארגונו ותפעולו של חי"ר ממוכן, מתפארים מפקדי היחידות בכך שגם בשטחי יערות מוספים הם לנוע בנגמ"שים. ססמתם היא: "כל עוד כלי-הרכב מסוגל לנוע — השאר בתוכו!" אחת המחשבות שטרם נתגבשה סופית היא לשלב טנקים ונגמ"שים עד הדרג הנמוך-ביותר — דהיינו, מחלקת חי"ר משורין הכוללת 4 נגמ"שים וטנק אחד. מן הבחינה הטכנית ענין זה אינו מסובך כל-עיקר, כיון שהצרפתים קבעו כעקרון שכל כלי-הרכב המשוריינים המצויים בדרג מסוים ייבנו על שלדה אחידה. לדוגמה, בחטיבת חי"ר ממוכן השלדה האחידה היא שלדת ה-"AMX": הטנקים הנם טנקי "AMX"; הנגמ"ש בנוי על אותה שלדה; כלי הארטילריה-המתנייעת הנם הוביצרים בני 105 מ"מ על אותה שלדה. ואילו בגדודי הטנקים של חטיבת השריון השלדה האחידה הנה שלדת טנק במשקל של 30 טון — שעליה מרכיבים, נוסף על טנקים גם הוביצרים בני 155 מ"מ, טנקי-חילוץ, טנקים הנדסיים, ועוד. ניגוד מוחלט לתפיסה זאת קיים בבריטניה. ביטוי קולע לגישה הבריטית השמיע קצין בכיר בצבא-בריטניה, אשר שימש בעבר כקצין-חיל-רגלים ראשי. הוא אמר: "למה לי, לכל הרווחות, קופסת-פח זו העשויה לשמש ארון-מתים לכיתה שלמה? אם כלי לוחם — הרי יש לנו טנקים בני 50 טון, מצוידים בכלי-נשק רבי-עצמה"; ולאחר שנגרע קצת, הוסיף ואמר: "השאלה מתי ירד חיל-הרגלים מהנגמ"ש היא ענין להחלטה של מפקד בכל מקרה בנפרד. לא מן הנמנע הוא שבקרב רדיפה, או במתקפה על מערך חפוי, יהא זה הגיוני להסתער בתוך הנגמ"שים; אולם בשום פנים לא הייתי עושה זאת בהתקפה על מערך מאורגן-היטב להגנה — ובמיוחד שזה מאורגן להגנה ב"ט."

בין שתי השקפות קיצוניות אלה אנו מוצאים את ההשקפה הרווחת בצבא גרמניה-המערבית. בצבא זה מחפשים את האיוון הנכון; ובשלב זה מתבטא הוא בכך שבחטיבת חיל-הרגלים קיימים, כאמור, בצד גדוד הטנקים שני גדודי חי"ר —

סקירה רבת-ענין זו מגלה כי חילות-הרגלים במערב-אירופה הגיעו כבר עתה לשלבי-ההגשמה של מגמות-ההתפתחות בחימושם (וממילא — גם בטקטיקה) אשר ההכרח בהן צוין מעל דפי "מערכות" עוד לפני 12—13 שנה; ובין השאר — בחוב "נ"ד-ג"ה, פבר. 1949, בה הועלו (עמ' 39—35) המגמות לעיצוב כלי-נשק אחדים בתחומי השונים של חימוש-חיל-הרגלים — כגון המקלע-האחיד, "מיוזג" המרגמות הקלה והבינונית, וכ"ר. כמובן שמוסר-ההשכל התכליתי שבסקירה זו הוא לא רק בתיאור המגמה-המתגשמת — אלא גם בניתוח המגמות המסתמנות, או העומדות לבידור. אחדות מאלו תובלטנה במיוחד בטקירה השניה, שתופיע ב"מערכות" בקרוב.

להשתתפות בדרג המסתער; וזאת היא הסיבה לכך שלמרות קיום גדוד הטנקים בתוכן כוללות חטיבות הרגלים גם יחידות נ"ט חטיבתיות, המכילות לרוב קליעי "S.S. 11" ודומיהם, או משחית-טנקים. כי בתנאי הלחימה של החטיבה העצמאית עשויים להתהוות מצבים בהם ישמשו גדודי-רגלים שתוגברו ביחידה נ"ט חטיבתית (ואולי אף בחלק מגדודי-הטנקים) כ"סדן" — בעוד גדודי-הטנקים או עיקרו ישמש כ"פטיש".

בדבר סוגי הטנקים המצויים בגדוד זה שבחטיבת-הרגלים — גם כאן טרם נתגבשו הדברים סופית. בצבא הבריטי ובצבא הגרמני זהים הטנקים שבגדוד זה עם אלה שבחטיבת-השריון, ואילו בצבא-צרפת מצויד גדוד זה בטנקי "AMX" הקלים ביותר — בעוד גדודי חטיבת-השריון מצוידים בטנקי "M-47" (האמרי-קניים, דגם "פאטון" שלפני האחרון), הכבדים מהם בהרבה. אשר לגדודי-חי"ר, כאן מעיד המבנה הקיים בצבאות השונים על ניגודי השקפה יסודיים. בחטיבה הבריטית — 3 גדודי-רגלים, המוסעים היום ברכב "רך" ובעתיד יוסעו בנושא-גייסות מטיפוס "סרצאן". בצבא-צרפת גדודי-רגלים אחד בחטיבה הנו משורין, מוסע בנגמ"שים מטיפוס "V.T.T." — ואילו השני מוסע ברכב "רך". מצב-דברים זה הוא זמני בלבד — והמגמה היא להגיע לשני גדודי-חי"ר הזהים במבנם וצידם. בצבא מערב גרמניה רואים את הגדוד הממונע כחלק קבוע של חטיבת-הרגלים. תפיסה זו, מקורה בהנחתם שבזירה הצפויה למלחמתם בעתיד רבים השטחים הבנויים, ההרריים והיעריים, בהם יהא צורך ללחום באמצעות חיל-רגלים רגלי, כשהרכב משמש כאמצעי-תובלה בלבד. כלי-הרכב הבסיסי של הגדוד הממונע הוא רכב 4 x 4, המסיע כיתת רובאים. אלמנט הסיור שבחטיבת-חיל-הרגלים הוא משורין כולו. ברם,

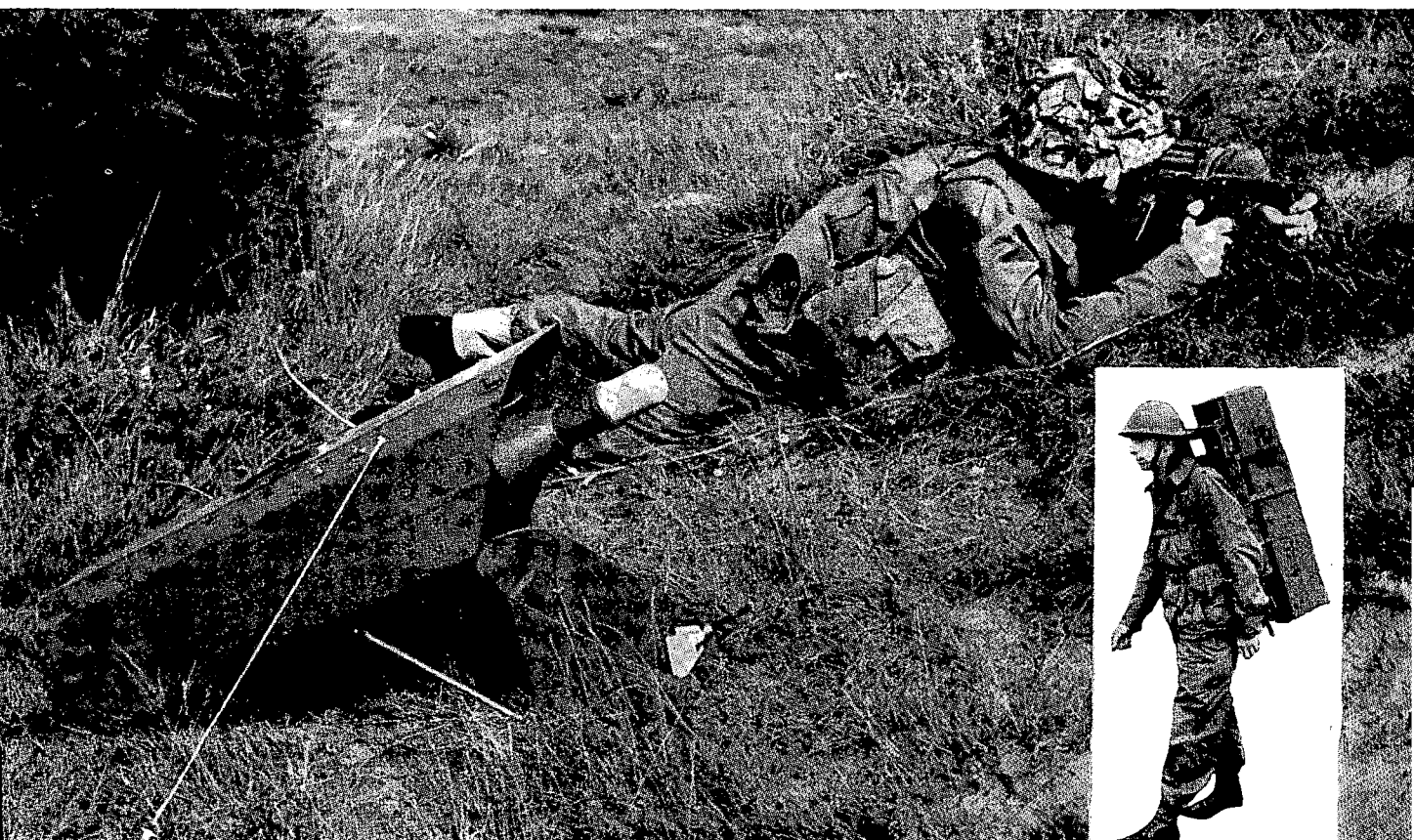
וקבוע את כל הדרגים הדרושים ללחימה עצמאית. עתה פינתה את מקומה למבנה החדש, לפיו משמשות כעוצבות-היסוד החטיבות-המוגברות העצמאיות.

בהתאם לתפיסה זו רואים היום את הדיביזיה כחסגרת פיקודית, המכילה בתוכה בקביעות, נוסף על המגנון-המפקד, רק את הדרג החטייר והמטייע; ואילו הדרג המסתער מורכב מחטיבות רגלים או שריון שמספרן בדיביזיה והשתייכותן אליה אינם קבועים, אלא נקבעים לפי הצורך המבצעי (ברם, בעתות-שלום מכפילים לעתים חטיבות לדיביזיה באופן פחות או יותר קבוע לצרכי אימונים). חטיבות אלה מהוות מעין "לבינים", אשר צירופן השונה הוא שקובע, למעשה, את טיבה ומהותה של הדיביזיה. המבנה המקובל היום הוא ששתי החטיבות-חיל-רגלים וחטיבת-שריון מהוות דיביזיות-רגלים. ואילו שתי חטיבות-שריון וחטיבת-רגלים אחת מהוות דיביזיות-שריון. מבנה זה מאפשר גמישות רבה באיגודי-כוחות בין חיליים בין חי"ר ושריון. השינויים במהותה של הדיביזיה ניכרים ביותר במערך הלוגיסטי שלה. אמנם גם היום מצויות בצבאות אלה יחידות-תחזוקה בדרג הדיביזיה; אך יחידות אלה נועדו לשרת את הגייסות הדיביזיוניים בלבד, ואילו החטיבות תוגברו באמצעי-תחזוקה משלהן, ונשענות בתחזוקתן על דרג הקורפוס — או לעתים, אף על דרג גבוה-מזה.

חטיבת חי"ר ממוכן. — למרות שוני הרכבן של חטיבות-הרגלים הממוכנות בצבאות השונים, קיימות מספר עובדות רבות-משמעות המשותפות לכולן.

העובדה החשובה ביותר היא ההכללה האורגנית של גדוד טנקים במסגרת חטיבת חי"ר — וזאת לא רק על-מנת להגביר את יכולת הלחימה הנגד-טנקית של החטיבה, אלא גם

הטיל הבריטי "ריגילאנט", משמיד הטנקים הנישא ע"י חייל אחד, מוצב לירי על מכסה זבילו

בצבא הבריטי אין כלל יחידת סיור תקנית בחטיבה, ובעת הצורך מוקצות לה יחידות כאלה מגדוד הסיור של הקורפוס. יחידות אלה מצוידות בשריוניות (מדגמים „סאלאדין” ו- „פאראט”). בצבא צרפת רכובה יחידת הסיור על-גבי נגמ"שים, ואילו בצבא-גרמניה כוללת היחידה טנקים "M-41" (אמרי-קניים קלים) ונגמ"שים, במערב.

הארטילריה האורגנית של חטיבת-חיל-הרגלים היא כולה מתנייעת. במרבית הצבאות — הוביצרים מתנייעים בני 105 מ"מ; ובחלקם — אף מרגמות 120 מ"מ, המופעלות מעל גבי הנגמ"ש.

העובדה שהחטיבה קשורה במישרין לדרגית-תחזוקה גבוהים, ועובדת היותה ממונעת, הביאו לידי הרחבה ניכרת של יחידות-התחזוקה שלה. בכל חטיבה נמצאות יחידות תחזוקה המאורגנות לעתים כגדודת-תחזוקה, והמכילות אלמנטים של אספקה, אחזקה ופינוי.

הגדוד הממוכן. — קיומם של גדודי חי"ר משוריינים בצד גדודי חי"ר ממונעים, וההבדלים המרובים המצויים בצבאות השונים, אינם מאפשרים ניתוח מפורט במסגרת רשימה זו. אי-לכך אנסה לאתר אחדות מהתופעות העיקריות המשותפות לכולם.

הפיכת גדודי-הרגלים לגדוד ממוכן הביאה בעקבותיה ל„הכבדת” סוגי הנשק אשר היוו את חימושו המסורתי של חיל-הרגלים. אותו סייג, אשר הנחה בעבר את מתכנני חימושם וארגונם של כוחות הרגליים, האומר שלא יימצא בגדודי-הרגלים נשק אשר אינו ניתן להינשא בשלמותו או חלקים-חלקים על-ידי חייל-רובאי — אינו קיים עוד. כתוצאה, נמצאים היום, אצל הגרמנים למשל, בכל גדוד חיל-הרגלים משורין תותחים בני 20 מ"מ (הממותקנים בתוך נגמ"שים, כלי בכל נגמ"ש); אצל הצרפתים בכל מחלקה שני תותחים בני 20 מ"מ ממותקנים ושני מקלעים כבדים בני 12.7 מ"מ; בגדודי-הגרמני גם מרגמות 120 מ"מ וכן מחלקת-טנקים בתפקיד נ"ט. תופעה שניה היא הכנסת טילים נ"ט כתחליף לתותח ללא-רתע בן 106 המ"מ ודומיו. הטילים הנ"ט שבגדודי-חיל-הרגלים הם מסוג הטילים המכונים „אישיים”. המאפיין סוגי-טילים זה הוא שמשקלם הן של הטילים עצמם והן של מתקני-הניווט שלהם מאפשר לחייל רגלי לשאתם מבלי שיהיה צורך להתקינם על-גבי רכב (תכונה זו כמובן אינה מונעת את אפשרות הפעלתם מעל סוגי רכב שונים, משוריינים או „רכים”).

הצבא הצרפתי פיתח טיל המכונה „ENTAC” („אנטק”) המיועד להחליף את הטיל „S.S.-10”. בצבא הגרמני הוכנסו לגדודי טילים מטיפוס „קוברה”. ואילו בצבא הבריטי פותח טיל משוכלל מסדר-גודל זה, המכונה „ויגילאנט”.

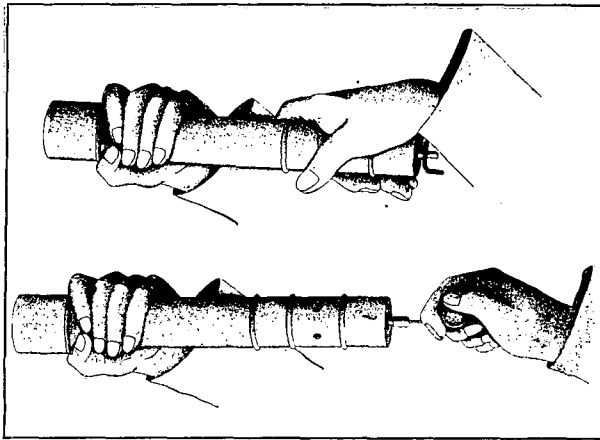
מציאותם של כלי-נשק מגודל זה במסגרת הגדוד הביאה לשינויים בארגונם של כלי-הנשק המסייעים המסורתיים: המרגמה בת 81 המ"מ והמק"ב. מרגמת 81 המ"מ הורדה במרבית הצבאות לדרג הפלוגה; ואילו מחלקת המק"ב שבקה היים — ואת מקומה ירשו מקלעים-כבדים מזה, ומקלעים אחידים מזה, כחלק מהימוש הכיתה והמחלקה. בגדוד ממוכן גרמני למשל, מצויד כל נגמ"ש בתותח בן 20 מ"מ (שהוא בגדר מקלע-כבד-ביותר) וגם במקלע האחיד „MG-42-59”. אי-לכך מורכבת בדרך כלל הפלוגה-המסייעת מהאלמנטים הבאים:

מחלקת מרגמות בנות 120 מ"מ; מחלקה נ"ט — טנקים או תותחים-ללא-רתע; מחלקת טילים נ"ט; מחלקת חבלה. שונים מכלל זה הבריטים, אשר במבנה-הגדוד החדש שלהם ביטלו כליל את הפלוגה-המסייעת. מרגמות בנות 81 מ"מ ותותחים נ"ט (מדגם „Wombat” החדש) הורדו אצלם לדרג הפלוגה; מחלקת המק"ב בוטלה ואילו מחלקת החבלה צורפה אל פלוגת-המפקדה. כתוצאה, מונה עתה הגדוד הבריטי 4 פלוגות רובאים ופלוגת-מפקדה.

חימוש של גדוד חי"ר. — כבר הוזכרו בפרקים הקודמים כמה מכלי-הנשק שבגדודי-הרגלים. להלן תבוא סקירה שיטתית יותר על כלי-הנשק העיקריים של גדוד חי"ר ועל המגמות בפיתוחם. ואלה הם סוגי-היסוד: מרגמות — מקלעים — נשק נ"ט אישי.

מרגמות בנות 81 מ"מ. — כיווני ההתפתחות זהים בכל הצבאות. המגמה היא להפחית בחשק המרגמה, כדי לעשותה ניידת יותר — ובו בזמן להגדיל את טוחה. רצון הנשמע כדבר והיפוכו. מגמה זו הוגשמה כמעט בכל הצבאות; רק בצרפת מצויות עדיין המרגמות שמשקלן הוא 60 ק"ג וטוחן 2500—2700 מטר. בצבא-גרמניה, וביתר הצבאות שצוידו במרגמות הפיניות מתוצרת „טמפלף”, הושגו משקל-מרגמה שלמטה מ-40 ק"ג וטוח המגיע עד ל-4500 מטר. מרגמה מסוג זה, בעלת קנה ארוך, נהוגה בצבא הגרמני. בשטח זה הגדילו לעשות הבריטים. המרגמה הבריטית החדשה מתוצרת-בריטניה — משקלה הכולל הוא 32 ק"ג בלבד, וטוחה המירבי 5000 מטר. לדברי אנשי-צבא בריטיים, אין זו עדיין „המלה האחרונה”; הם מקוים להשיג אף טוח של 6000 מטר. בניגוד למרגמות הפיניות ודומותיהן, בהן הושגו התמורות הנ"ל על-ידי שינויים במתכות שמשמשים בהן ליצור הכלי, או בחומר-החודף, השיגו הבריטים את התוצאות המפתיעות הללו על-ידי שינויים בתחמושת: הבריטים, המתקדמים מאוד בתחום התעשייה הפלסטית, השכילו ליצר טבעת פלסטית החובקת את פצצת-המרגמה ומאפשרת לה החלקה נוחה ללא-חיכוך, כלפי הנוקר — ואילו עם התהוות הירי נפתחת הטבעת וסוגרת באופן הרמטי את החלל הקיים בין גוף הפצצה לדופן קנה-המרגמה; סגירה זו מאפשרת ניצול מלוא עצמת-ההדף — ומגבירה גם את הדיוק. צעד נוסף בתחום-פיתוח זה הוא יצור של פצצות בנות 81 מ"מ בעלות מרעומי רסק-אוויר.

מקלעים. — כבר הזכרתי לעיל את היעלמה של מחלקת המק"ב מתקן הגדוד — אולם במקביל לתהליך זה חל גם שינוי מהותי בנשק עצמו. המקלעים-הבינוניים מקוררי-המים, מטיפוס בראונינג, ויקרס ודומיהם, אשר שלטו בכיפה במשך למעלה מ-50 שנה — נעלמו כליל; ואת מקומם תופס היום דגם חדש של מקלע, הנקרא מקלע אחיד „General Purpose Machine Gun”. יתרונו של מקלע זה הוא בכך שניתן להשיג בו אש רבת-עצמה לטוחים בינוניים — ועם זאת מאפשר משקלו הקל לשאתו אף בדרג הנמוך ביותר. כמו לגבי כמה כלי-נשק אחרים כן גם הפעם היו הבליגים, בבית-החרושת הנודע שלהם „F.N.”, הראשונים שהשכילו ליצור את טיפוס-המקלע הרצוי. המקלע הבלגי „MAG” המוזן על-ידי סרטי-מתכת, ניתן להפעלה בשתי צורות: האחת — מעל-גבי דורגל, ובעזרת מכתוף — כמקלע-קל; והשניה — מעל-גבי חצובה, והקנה מוחלף בכבד-יותר — כמקלע-פלוגתי

יורק-להבות גרמני לשימוש חד-פעמי

נשק חדישים שמשקלם בין 13 ל-14 ק"ג בקירוב: "הקרל-גוסטב" השבדי וה"הלר" הקנדי. הטוח היעיל של שני כלים אלה בפעולה כלפי מטרה נייחת מגיע עד 500 מטר; וברי במטרה נייחת — עד 350 מטר. לשני הכלים כושר-חדירה המאפשר להם לפרוץ כל שריון שבנמצא. "קרל-גוסטב" עדיף על ה"הלר" בגלל מהירות-הלוע הגדולה יותר — 340 מטר לשניה לעומת 260 מ' לשניה. יתרון זה במהירות-הלוע איפשר לצייד את הכלי השבדי בכונות פשוטות-מבנה, לעומת הכונת האופטית המורכבת של ה"הלר". תכונתו זו הופכת את ה"קרל-גוסטב" לכלי פשוט וקל להפעלה ולאיימון.

צבא מערב-גרמניה החליט, לאחר תקופת ניסויים, להנהיג נשק שבדי זה במקום ה"פאנצ'ר-פאוסט". גם הבריטים ניסוהו, אולם טרם החליטו סופית בנדון. מן הבחינה הצבאית הפשוטה מעדיפים היו בודאי את ה"קרל-גוסטב"; אך שיקולים מדיניים וכלכליים עשויים להכריע את הכף לטובת ה"הלר".

בצבא מערב-גרמניה הונהג לאחרונה גם יורק-להבות מן הטיפוס ה"חד-פעמי". כלי זה בנוי מצינור-קרטון שאורכו 40 ס"מ בקירוב וקוטרו 40 מ"מ. הכלי יורק "מטען" של זרחן, הנדלק עם מגעו בטנק או בעמדה. לכלי טוח מירבי של כ-80 מטר; אך בגלל היותו מופעל מהמותן, כדרך היריה האינסטינקטיבית" בתת-מקלע, טוחו היעיל למעשה הוא כ-40—30 מטר.

★

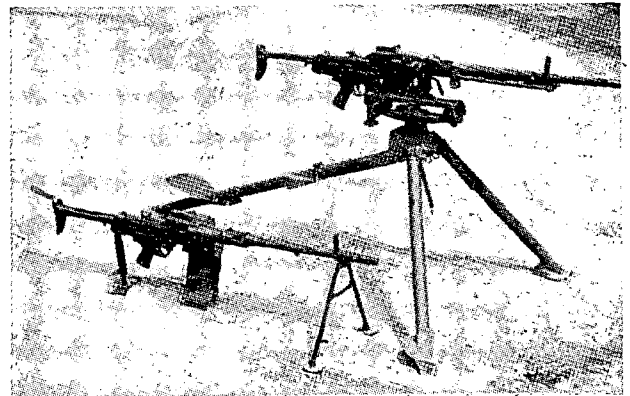
בתיאור שניתן כאן ראינו כיווני התפתחות בתחומי מבנה העוצבות והיחידות, והחימוש היחידתי בשלושה צבאות אירופיים, אשר על אף השוני הקיים ביניהם, הריהם מושפעים בתפיסת הלחימה והארגון, מעובדת השתייכותם לארגון-נג אחד, "ארגון האמנה הצפון-אטלנטית" הוא, "נאט"ו". ענין לסקירה נפרדת יצטרך לשמש הדיון בסוגי-נשק אישיים — הרובה והתת-מקלע. בתחום זה קיימים ניגודי-תפיסה יסודיים בין הצבאות; ניגודים הסוככים על ציר הבעיה: תפקידי האש של חיל-הרגלים מה הם — אי-שטח או קליעה בודדת מכוונת היטב ?

או מק"ב. החצובה הנה קלה-יחסית — כ-10 ק"ג. היציבות מושגת לא על-ידי משקל החצובה, אלא על-ידי התקנת עריסת-בלימה, עליה מונח המקלע.

נשק זה מהווה היום את הציוד הסטנדרטי בצבא הבריטי. מקלע זה, בצורתו הקלה משמש נשק כיתתי בגודל חי"ר הבריטי. בכל מפקדת-פלוגה מוחזקים 3 מערכות של קנים כבדים, חצובות והתקני-כינון. התקן-הכינון הזה לזה של מרגמה בת 81 מ"מ, בעזרת אבזרים אלה ניתן להפוך, בתנאי-שדה ובמהירות רבה, את כלי-הנשק הכיחתי לכלי פלוגתי. זאת ועוד. האחדת התקן-הכינון עם זה של המרגמה מאפשר היום לכל רובאי מאומן להפעיל מקלע-כיתתי, מקלע פלוגתי ומרגמה בת 81 מ"מ, כאחד. כמובן, שלרמה כזו ניתן להגיע ביתר קלות בגדודי הצבא הבריטי המורכבים כבר עתה בעיקרם מחיילי קבע.

הצרפתים נקטו אף הם באותה שיטה, אלא שכדרכם-מתמיד שאפו ליצור כלי-נשק זה בארצם — ופיתחו דגם צרפתי של ה"MAS", הנקרא "MAG".

הגרמנים נאמנים למקלע "MG-42", אשר שירת אותם בהצלחה רבה במחציתה האחרונה של מלחמת-העולם השניה. בשנת 1959 יוצר דגם חדש של מקלע זה הנקרא "MG 42-59". גם מקלע זה, כמו "מאג", מופעל מעל-גבי דורגל כנשק כיתתי — ומעל חצובה כנשק כבד יותר. בניגוד ליתר המקלעים הקר-קעיים, מיוחד מקלע זה בקצב-אש, המגיע למהירות של 1200—1300 כדור לדקה. לשאלה, לשם מה דרוש להם קצב-אש כה גבוה בנשק הפועל נגד מטרות-קרקע — עונים אנשי

המקלע הצרפתי האחד "M-52" לשתי תכליותיו: על דורגל — כמקלע; על חצובה — כמק"ב

צבא גרמנים שלנשק זה השפעה פסיכולוגית רבה, השקולה כנגד הוצאה נוספת של תחמושת. מה עוד שבחי"ר מחוכן אין משקל רב לבעית נשיאת תחמושת.

נשק נ"ט אישי (הממלא בצבאות שונים תפקיד כיתתי או מתלקתי). — אחת ממגבלותיו העיקריות של כלי-נשק נ"ט רקטי אישי מסוג ה"בווקה" או ה"פאנצ'ר-פאוסט", היא מחיי-רות-הלוע הנמוכה — דבר המגביל בהכרח את טוחו היעיל בירי במטרות נעות. לאחרונה פותחו בשבדיה ובקנדה כלי-